

## מתווה מפורט פרק טז - יז

הצעות ודגשים	דיבורי המתחיל ברש#י	תכנים מרכזיים ודגשים	פרק	נושא
<p><b>שלוש הרגלים</b> התלמידים כבר מכירים את שמות החגים והמושגים הקשורים בהם, על כן אפשר לתת עבודה עצמית בפרק: 1. באלו מועדים הוא עוסק? איתור שלוש הרגלים: פסח – (פס' א-ח) שבועות (פס' ט-יב) וסוכות (פס' יז).</p> <p>2. מה ההקשר בפרקנו? איתור הביטוי המשותף "המקום אשר יבחר ה'" (שש פעמים: פסוקים ב, ו, ז, יא, טו ושוב בפסוק הכללי - טז) - המשותף הוא המצווה לעלות למקדש שעל שמה נקראים המועדים הללו שלוש הרגלים. ניתן להרחיב בתיאור ובסיפור על המאמץ והחוויה שבעליה לרגל והיות כל ישראל יחד לפני ה'</p> <p><b>פסח וחג המצות</b> לשים לב כי פסוקים א-ז עוסקים בקרבן הפסח הבא ביום י"ד בין הערביים, ורק פסוק ח עוסק בחג המצות</p>	<p>פס' א: "שמור את חודש האביב" עיבור השנה נובע מהציווי לקיים את חג הפסח בחודש "האביב" (כאשר התבואה מתחילה להבשיל)</p>	<p><b>א-יז</b> : שלוש הרגלים - הפן החקלאי של הרגלים: פסח- שמור את חודש האביב, שבועות- מהחל חרמש בקמה, סוכות-באסף מגרן ומיקרב ;</p> <p>מצוות העליה רגל – בכל חג ובפסוק המסכם: "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' א-להיך, במקום אשר יבחר בְּחַג המצות ובְּחַג השבועות, ובְּחַג הסוכות ולא יראה את פני ה' ריקם" (חובת הבאת עולת ראייה); מצוות השמחה וחובת השיתוף של הגר, היתום והאלמנה (פס' יא, פס' יד)</p>	<b>טז</b>	שלוש רגלים (2)
<p>פס' יח עד פס' יט – לימוד בעל פה</p> <p><b>"בכל שעריך"</b> הם הערים. בשער העיר היתה רחבה, דרכה היו יוצאים ובאים. להושבת השופטים במקום מרכזי בעיר יש משמעות מעשית וסמלית.</p>	<p>פס' יט: "לא תטה משפט" הביטוי "כמשמער"</p>	<p><b>יח-כ</b>: עשיית משפט והצדק כתנאי לקיום בארץ : חובת העם להעמיד שופטים; חובות הדיינים - "לא תטה משפט, לא תכיר פנים ולא תקח שחד", חובת בעלי הדין – "צדק"</p>		משפט צדק

<p>סמכות הסנהדרין ופרשת המלך (3)</p>	<p>צָדֵק, תְּרָדֹף" ללכת לבית דין מומחים וישרים השופטים בצדק (רש"י, ע"פ הספרי).</p> <p>כא-כב: איסור הקמת אשרה ומצבה</p>	<p>"לא תכיר פנים" פירוש הביטוי לאור הדוגמאות של רש"י</p> <p>"לא תקח שחד" אפילו במחשבה לשפוט צדק</p> <p>"כי השחד יעור" ישנה השפעה מוכרחת המטה את הלב ואת שיקל הדעת של המקבל</p>	<p>ניתן לחוד חידות על אירועים בתנ"ך שקרו בשערי העיר (מכירת מערת המכפלה - בראשית כג י ; בועז ורות, רות י א ; כינוס אנשי שכם בראשית לז, כ ; כינוס מלכי ישראל ויהודה בטרם יציאתם המשותפת למלחמה בארם - מל"א כב, י)</p> <p><b>השוחד</b> האיסור לקחת שוחד הוא אפילו לשפוט אמת, וכל שכן לעוות הדין" (חז"ל, ורש"י אצלנו) ; להמחיש לתלמידים את המונח "עוור עיני חכמים" ועד כמה יכולה דעתנו להיות "משוחדת" (כגון הנטייה לראות את ההתרחשות בשעת משחק באופן שתמיד מיטיב עם הקבוצה שלנו, "הוא משוחד"...); בתלמוד הבבלי (מסכת כתובות דף קה-קו) ישנם ששה סיפורים על גדולי האמוראים אשר פסלו עצמם מלשבת בדין בעקבות מקרים של אבק שוחד; ניתן ללמוד על חומרת השוחד וכן על האחריות הרבה המוטלת על כתפי הדיין מתוך דברי הרמב"ם (משנה-תורה לרמב"ם הלכות סנהדרין פרק כג); לשיקול דעתו של המורה לקשר את המושג שוחד עם כותרות העולות לפרקים בחדשות</p>
	<p>א-ז: משפט עובד עבודה זרה, הסבר כללי; בפסוק ו – יסוד חשוב בדיני תורה, מקבלים עדות על פי שנים (אין הבדל בכח העדים בין שנים לשלשה או אף יותר)</p> <p><b>ח-יג:</b> ההיררכיה במערכת המשפט: חובת העליה מבית הדין "בשעריך" אל בית הדין הגדול, הנמצא ב"מקום אשר יבחר ה'"; חובת הציות לשופט "אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם"</p>	<p>פס' ט: "ואל השופט" המחויבות לשמוע לשופט שאותו הדור פס' יא: "ימין ושמאל" דברי חז"ל הממחישים את החובה לקבל את דבר השופט</p>	<p><b>"אפילו אומר לך על שמאל שהוא ימין"</b> יש להדגיש שני דברים: ברמה ההלכתית – החובה של הציות של "אפילו יגידו לך על ימין..". הינה רק כלפי בית הדין הגדול היושב במקדש ב"מקום אשר יבחר ה'", ולכן הנושא הזה מופיע בפרשתנו. בית הדין הגדול במקדש זוכה לרוח הקודש (רמב"ן). אין ללמד ילדים באופן שיבינו שכל רב שאומר משהו צריך לשמוע לו, אך אפשר</p>

<p>לתת דוגמה שלעיתים "נראה בעינינו שהוא שמאל או ימין" כלומר – שאנו חושבים שבית הדין טועה, אולם החובה היא לקבל את הכרעתו.</p> <p>כדוגמה לכך נוכל להביא את המשנה במסכת ראש השנה (ב, ח) על רבן גמליאל ורבי יהושע "בוא בשלום רבי ותלמידי". התלמידים יכולים להמחז את המבוכה, הרגשות המעורבים וההכרעה, ולדון בסיפור לאור הפסוקים, בהנחיית המורה.</p> <p>אפשר גם לספר סיפורים על גדולי ישראל המובהקים, המייקרים את מעלת אמונת חכמי ישראל הקדמונים (חז"ל) ועד ימינו (הרב אליהו זצ"ל וכדו'). גם התלמידים יכולים לספר על רבנים שמשמעותיים בביתם, להוריהם וכדו'.</p>		<p>ומצוות "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך"; דין זקן ממרא ("והאיש אשר יעשה בזדון" – הוא חכם שלא קיבל את פסיקת בית הדין הגדול וממשיך להורות הוראה לציבור בניגוד לדעתם)</p>	<p>יז</p>	
<p><b>"ואמרת אשימה עלי מלך"</b> בניסוח זה דנו חכמים במסכת סנהדרין ונחלקו האם מינוי מלך הוא רשות (אם יבקשו ישראל מלך אז ישימו) או חובה ואז פירוש הפסוק "כמו ואמור אשימה עלי מלך, והיא מצות עשה שיחייב אותנו לומר כן.. כי מצוה שיבואו לפני הכהנים הלויים ואל השופט ויאמרו להם רצוננו שנשים עלינו מלך" (רמב"ן)</p> <p><b>לבלתי רום לבבו</b> לפתח את הדיון בשני הממדים שבכתוב: חיי צניעות של מלך ומנהיג, וכן הסכנה שבתחושת השררה. ניתן להיעזר בסיפורים על גדולי ישראל (דוד, הלל הנשיא) ועד מנהיגי ישראל בדורות האחרונים.</p>	<p>פס' יח "את משנה התורה" שתי תורות למלך, אחד בבית גנזיו ואחד שנושא עימו</p>	<p><b>יד-כ:</b> מינוי המלך – "מקרב אחיך" (פס' טו); חובות המלך – שלש מצוות <u>לא תעשה</u> ("לא ירבה" נשים, סוסים וכסף וזהב - פס' טז-יז) מצוות <u>עשה</u> "וקתב לו את משנה התורה הזאת על ספר.. והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו", והטעם – "למען ילמד ליראה את ה'..", "לבלתי רום לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה" מלך ישראל, באשר הוא, כפוף לתורת ה', ואסור לו להשתמש בכוחו להשתרר על אחיו.</p>		